

Баєва О. І.¹, Ісакова О. І.²

¹ Національний фармацевтичний університет, м. Харків

² Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя

Моделі розвитку людського капіталу національної економіки

olgaivanovnabaeva@gmail.com

Вступ. Створення базових передумов переходу глобальної економіки на новий якісний рівень, який позначений як нова економіка, проявилось, перш за все, у стрімкій зміні й новому баченні шляхів розвитку людського капіталу. Людський капітал складає найбільше багатство не тільки в масштабах національної економіки, але й на світовому рівні. Розуміючи основоположну роль людського капіталу в отриманні соціального та економічного добробуту, країни вкладають вагомі ресурси в його розвиток.

Мета дослідження. Проаналізувати процес формування та розвитку людського капіталу.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовувалися методи опрацювання інформації, системний підхід.

Отримані результати. Трансформація всієї інституціональної системи держави викликала зміну змісту всіх її складових. Нові компоненти та складові людського капіталу здійснюють новий специфічний вплив на його використання. Людський капітал як фактор економічного зростання національної економіки потребує постійного розвитку.

Людський капітал є найбільш динамічною категорією національної економіки, здатний до розвитку і самовдосконалення, що обумовлює необхідність дослідження усіх пов'язаних з ним процесів. З одного боку, він розглядається як ресурс, що забезпечує сталий розвиток на мікро-, макрорівні, в глобальному вимірі. З іншого боку, прогресивні держави та суб'єкти господарювання на чільне місце ставлять людину з її потребами та духовними цінностями. Саме зосередження на цих питаннях сприяє в перспективі

матеріальному й інтелектуальному збагаченню держави та безпосередньо самої людини.

В рамках традиційної методології сучасна концепція розвитку людського капіталу ототожнюється з відтворенням робочої сили як фактору виробництва. Зміст поняття зводиться до того, що це запас природних або придбаних у результаті інвестування здібностей, навичок, досвіду, знань, інформаційної культури, мотивації і мобільності індивіда, використання яких в економічній діяльності дає людині і всім користувачам певні доходи. Зміни в характері розвитку економіки, переміщення більшості зайнятих зі сфери виробництва в сферу послуг, роботизація, істотно змінюють погляди на розвиток людського капіталу. Це вимагає виходу за межі неокласичного методологічного індивідуалізму й інших подібних підходів у дослідженнях шляхів трансформації людського капіталу.

Формування нових базових інститутів створює передумови створення і розвитку інституціональної моделі нової економіки.

В інституціональному контексті нова економіка базується на правилах добра і співучасті. У результаті цих процесів формується інституціональна модель економіки спільного споживання в масштабі глобальної взаємодії.

Одним з основних інструментів народження інститутів нової економіки є інтернет-платформи. Цифрова революція принципово змінює всі процеси обміну, однією з форм прояву якої є нова форма, представлена діяльністю просументов (економіка просументов), які заробляють як виробники у процесі споживання.

Найбільш масовий характер придбала нова шерінгова форма ринкових послуг, яку капіталістичні фірми стали використовувати для розширення діяльності. Виникла нова бізнес-модель ринкових відносин, що не відповідає початковому змісту шерінгової економіки. В основі діяльності цих фірм лежить, в першу чергу, комерційний інтерес, а не вигоди споживачів. Така бізнес-модель набула популярності внаслідок можливості знизити витрати, відповідно, і ціни.

Потреба оптимальної інтеграції вільних ресурсів з існуючим попитом на них дозволяє нівелювати або навіть усувати існуючі ножиці в витратах. У результаті цих процесів формується інституціональна модель економіки спільного споживання. Теоретичні основи економіки спільного споживання закладено в інституціональній економічній теорії та теорії права власності. Більш повна реалізація цих прав стала можливою на етапі переходу до нової економіки, інформаційного суспільства з одного боку, і значної зміни в мисленні і поведінці людей – з іншого. Фундаментом економіки спільного використання є нова якість людського капіталу.

Економіка спільного споживання розглядається як важливий будівельний блок для переходу до сталого розвитку. Концепцією економіки спільного використання пропонується комплексна структура категорій бізнес-моделей, що розрізняє чотири сегменти ринку економіки спільного використання ресурсів: моделі одиничних транзакцій, моделі на основі передплати, платформи на основі комісій і необмежені платформи. Це сприяє кращому розумінню потенціалу спільного використання економіки для переходу до сталого розвитку та впровадження інновацій в бізнес-моделі.

До переліку визначальних інститутів сучасного суспільства, що формують людський капітал, дослідники відносять: сукупність соціальних інститутів, ступінь впливу громадянського суспільства, національні інтереси, в яких інтегруються базові економічні інститути.

Висновки. Людський капітал є основою соціального, економічного та політичного розвитку національної економіки. Розвиток людського капіталу пояснює і оцінює економічні і позаекономічні явища і процеси. Спонукальними мотивами дії людського капіталу стають як забезпечення особистісних інтересів та прагнення до відповідності дій та поведінки людини інституціональним нормам і правилам для покращення власної позиції в інституціональному середовищі.